

Nr.2688/C/2014

ORDONANȚĂ

05.11.2014

TIBERIU-MIHAIL NIȚU – procuror general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție,

Examinând lucrările dosarelor nr.1304/P/2008 și nr. 1043/P/2010 ale Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția de urmărire penală și criminalistică și nr. 179/P/2012 al Parchetului de pe lângă Tribunalul București,

CONSTAT URMĂTOARELE:

Prin ordonanța nr. 1304/P/2008 din data de 29.09.2010 a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția de urmărire penală și criminalistică s-a dispus, în temeiul art. 228 alin. 1 raportat la art. 10 lit. b, d și g Cod procedură penală, art. 121 și următoarele Cod penal, cu referire la art. 29 Cod procedură penală,

1. Neînceperea urmăririi penale sub aspectul săvârșirii infracțiunilor de propagandă pentru război, genocid, tratamente neomenoase, distrugerea unor obiective și însușirea de bunuri, distrugerea, jefuirea sau însușirea unor valori culturale, a tentativei, a tăinuirii și favorizării la aceste infracțiuni, prev. de art.

356, 357, 358, 359, 360 și 361 Cod penal, a căror săvârșire este reclamată până la data de 30 iulie 1969 (punctele I 2 și I 5), întrucât răspunderea penală este înlăturată prin intervenția prescripției – vezi secțiunea A 1a.

2. Neînceperea urmăririi penale sub aspectul săvârșirii infracțiunilor de propagandă pentru război, genocid, tratamente neomenoase, distrugerea unor obiective și însușirea de bunuri, distrugerea, jefuirea sau însușirea unor valori culturale, a tentativei, a tăinuirii și favorizării la aceste infracțiuni, prev. de art. 356, 357, 358, 359, 360 și 361 Cod penal, a căror săvârșire este reclamată până la data de 30 iulie 1969 – 22 decembrie 1989 (punctele I 2 și I 5), întrucât nu rezultă elementele constitutive ale acestor infracțiuni – vezi secțiunea A 1b.

3. Neînceperea urmăririi penale sub aspectul săvârșirii infracțiunilor de omor, omor calificat, omor deosebit de grav, ucidere din culpă, determinarea sau înlesnirea sinuciderii, lovire sau alte violențe, vătămare corporală, vătămare corporală gravă, lovituri cauzatoare de moarte, lipsire de libertate în mod ilegal, sclavie, supunere la muncă forțată sau obligatorie, violare de domiciliu, amenințare, şantaj, violarea secretului corespondenței, insultă, calomnie, furt, furt calificat, tâlhărie, abuz de încredere, gestiune frauduloasă, înselăciune, distrugere, distrugere calificată, tulburare de posesie, denunțare calomnioasă, mărturie mincinoasă, încercarea de a determina mărturia mincinoasă, arestarea nelegală și cercetarea abuzivă, supunerea la reale tratamente, represiune nedreaptă și punere în primejdie a unei persoane în neputință de a se îngrijii, prev. de art. 174, 175, 176, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 205, 206, 208, 209, 211, 213, 214, 215, 217, 218, 220, 259, 260, 261, 266, 267, 268 și 314 Cod penal, a căror săvârșire este reclamată până la 22 decembrie 1989 (punctele I 2 și I 5), întrucât răspunderea penală este înlăturată prin intervenția prescripției – vezi secțiunea A 1c.

4. Neînceperea urmăririi penale sub aspectul săvârșirii infracțiunii prev. de art. 361 Cod penal, cu privire la sancționarea tentativei, tăinuirii și favorizării la infracțiunile **contra** păcii și omenirii, al complicității la

infracțiunile de omor, omor calificat, omor deosebit de grav, ucidere din culpă, determinarea sau înlesnirea sinuciderii, lovire sau alte violențe, vătămare corporală, vătămare corporală gravă, loviri cauzatoare de moarte, lipsire de libertate în mod ilegal, sclavie, supunere la muncă forțată sau obligatorie, violare de domiciliu, amenințare, şantaj, violarea secretului corespondenței, insultă, calomnie, furt, furt calificat, tâlhărie, abuz de încredere, gestiune frauduloasă, înșelăciune, distrugere, distrugere calificată, tulburare de posesie, denunțare calomnioasă, mărturie mincinoasă, încercarea de a determina mărturia mincinoasă, arestarea nelegală și cercetarea abuzivă, supunere la rele tratamente, represiune nedreaptă și punere în primejdie a unei persoane în neputință de a se îngriji, prev. de art. 26 rap. la art. 174, 26 rap. la art. 175, 26 rap. la art. 176, 26 rap. la art. 178, 26 rap. la art. 179, 26 rap. la art. 180, 26 rap. la art. 181, 26 rap. la art. 182, 26 rap. la art. 183, 26 rap. la art. 189, 26 rap. la art. 190, 26 rap. la art. 191, 26 rap. la art. 192, 26 rap. la art. 193, 26 rap. la art. 194, 26 rap. la art. 195, 26 rap. la art. 205, 26 rap. la art. 206, 26 rap. la art. 208, 26 rap. la art. 209, 26 rap. la art. 211, 26 rap. la art. 213, 26 rap. la art. 214, 26 rap. la art. 215, 26 rap. la art. 217, 26 rap. la art. 218, 26 rap. la art. 220, 26 rap. la art. 259, 26 rap. la art. 260, 26 rap. la art. 261, 26 rap. la art. 266, 26 rap. la art. 267, 26 rap. la art. 268 și 26 rap. la art. 314 Cod penal, al infracțiunilor de tăinuire, gestiune frauduloasă, înșelăciune, usurpare de calități oficiale, sustragere sau distrugere de înscrisuri, abuz în serviciu contra intereselor persoanelor, nedenunțare a unor infracțiuni, omisiunea sesizării organelor judiciare, favorizarea infractorului, omisiunea de a încunoaște organele judiciare și reținere sau distrugere de înscrisuri, prev. de art. 221, 214, 215, 240, 242, 246, 262, 263, 264, 265 și 272 Cod penal, cu privire la faptele a căror săvârșire a fost reclamată după anul 1989 (punctele I 2 și I 5), întrucât nu rezultă elementele constitutive ale acestor infracțiuni – vezi secțiunea A 1d.

5. Neînceperea urmăririi penale pentru faptele de la punctele I 1, I 3, I 4, I 9, I 10, I 11, I 14, I 18, I 19, I 20, I 21, I 22, I 23, I 24, I 25, I 26, I 27, I 28, I

29, I 30, I 35), întrucât răspunderea penală este înlăturată prin intervenția prescripției – vezi secțiunea A 2.

6. Neînceperea urmăririi penale pentru faptele de la punctele I 6, I 7, I 13 și I 34, întrucât răspunderea penală este înlăturată prin intervenția prescripției – vezi secțiunea B1.

Neînceperea urmăririi penale pentru fapta de la punctul I 12 întrucât, de asemenea, a intervenit prescripția răspunderii penale – vezi secțiunea B2.

7. Neînceperea urmăririi penale pentru fapta de la punctul II, întrucât acestea nu sunt prevăzute de legea penală.

8. Disjungerea cauzei și declinarea competenței de efectuare a urmăririi penale în favoarea Direcției Naționale Anticorupție, sub aspectul infracțiunii de trafic de influență, prev. de art. 257 Cod penal, a cărei săvârșire este sesizată prin plângerile de la punctele I 2 și I 5 – vezi secțiunea D1.

9. Disjungerea cauzei și declinarea competenței de efectuare a urmăririi penale în favoarea Parchetului de pe lângă Judecătoria Sectorului 1 București, cu privire la fapta înfățișată la punctul I 32 – vezi secțiunea D2.

10. Disjungerea cauzei și declinarea competenței de efectuare a urmăririi penale în favoarea Secției Parchetelor Militare a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, pentru faptele de la punctele I 8 și I 16 – vezi secțiunea E.

11. Disjungerea și continuarea urmăririi penale de către Secția de urmărire penală și criminalistică a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, pentru faptele de la punctele I 15, I 17, I 31 și I 33 – vezi secțiunea F. (aceasta disjungere vizează faptele ce au format obiectul dosarului de mai jos nr.1043/P/2010).

Prin ordonanța nr. 1043/P/2010 din data de 12.12.2011 a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția de urmărire

penală și criminalistică s-a dispus, în temeiul art. 228 alin. 1 raportat la art. 10 lit. d și g Cod procedură penală cu referire la art. 121 și următoarele Cod penal, art. 38, art. 42 și art. 45 Cod procedură penală,

1. Disjungerea cauzei și declinarea competenței de efectuare a urmăririi penale în favoarea Parchetului de pe lângă Tribunalul Militar Teritorial, cu privire la fapta sesizată de Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România, vizând torturarea și supunerea la rele tratamente a persoanelor anchetate în aresturile Ministerului de Interne, de către ofițerul de securitate ENOIU GHEORGHE și de către subordonații acestuia.

2. Neînceperea urmăririi penale sub aspectul infracțiunii de genocid, prev. de art. 357 Cod penal, sesizată de Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România, a cărei săvârșire este reclamată până la 30 iulie 1969, întrucât a intervenit prescripția.

3. Neînceperea urmăririi penale sub aspectul infracțiunii de genocid, prev. de art. 357 Cod penal sesizată de Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România, a cărei săvârșire este reclamată până la 30 iulie 1969 – 22 decembrie 1989, întrucât nu sunt îintruite elementele constitutive ale acestei infracțiuni.

4. Neînceperea urmăririi penale sub aspectul infracțiunilor de omor deosebit de grav, prev. de art. 174-176 Cod penal, vătămare corporală, prev. de art. 181 Cod penal, vătămare corporală gravă, prev. de art. 182 Cod penal, lipsire de libertate în mod ilegal, prev. de art. 189 Cod penal, supunerea la muncă forțată sau obligatorie, prev. de art. 191 Cod penal, arestarea nelegală și cercetarea abuzivă, prev. de art. 266 Cod penal, întrucât a intervenit prescripția.

5. Disjungerea cauzei și declinarea competenței de efectuare a urmăririi penale în favoarea Parchetului de pe lângă Tribunalul București, cu privire la fapta sesizată de URSU ANDREI.

6. Neînceperea urmăririi penale sub aspectul infracțiunii de genocid, prev. de art. 357 Cod penal, sesizată de Biserica Română Unită cu Roma/Greco-Catolică, a cărei săvârșire este reclamată până la 30 iulie 1969, întrucât a intervenit prescripția.

7. Neînceperea urmăririi penale sub aspectul infracțiunii de genocid, prev. de art. 357 Cod penal, sesizată de Biserica Romană Unită cu Roma/Greco-Catolică, a cărei săvârșire este reclamată în perioada 30 iulie 1969 – 22 decembrie 1989, întrucât nu sunt întrunate elementele constitutive ale acestei infracțiuni.

8. Neînceperea urmăririi penale cu privire la toate celelalte infracțiuni comise în sistemul penitenciar sau prin interzicerea activității cultului greco-catolic în perioada 1948-1989, întrucât a intervenit prescripția.

În motivarea soluțiilor dispuse, procurorul de caz a reținut următoarele:

„Prin ordonanța noastră cu numărul 1304/P/2008, din 29.09.2010, a fost soluționată cauza intitulată generic «procesul comunismului». Au fost adoptate multe soluții de neurmărire penală, iar în final s-a dispus disjungerea și continuarea urmăririi penale, cu privire la unele fapte, atât de către Secția de urmărire penală și criminalistică a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casătie și Justiție, cât și de către alte unități ale Ministerului Public.

Cauzele pentru care s-a dispus disjungerea și continuarea urmăririi penale de către Secția de urmărire penală și criminalistică a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casătie și Justiție, care formează obiectul dosarului penal cu numărul de mai sus, privesc următoarele fapte:

- vătămarea și supunerea la rele tratamente a persoanelor anchetate în aresturile Ministerului de Interne de către ofițerul de securitate ENOIU GHEORGHE și de către subordonații acestuia, în perioada 06.03.1945 – 22.12.1989, fapte sesizate de Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România, la 09.08.2007.

- abuzurile și crimele săvârșite în perioada martie 1945 – decembrie 1989, în sistemul penitenciar din România, fapte sesizate de Institutul de investigare a crimelor comunismului în România, la 22.05.2007.

- plângerea lui Andrei Ursu, din 21.09.2007, cu privire la săvârșirea de infracțiuni contra păcii și omenirii, comise prin torturarea și uciderea tatălui său, Gheorghe Emil Ursu, în timp ce acesta era arestat pentru săvârșirea unor infracțiuni politice. Aceeași sesizare a fost făcută și de către Uniunea Veteranilor de Război și a Urmașilor Veteranilor de Război, precum și de către Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România.

- sesizarea din 15.09.2006, a unui grup de enoriași ai Bisericii Romane Unite cu Roma/Greco-Catolice, cu privire la uciderea în penitenciare a mai multor preoți și credincioși și la interzicerea activității cultului până la 22.12.1989.

Cu privire la aceste fapte se vor adopta următoarele soluții:

– Declinarea competenței de efectuare a urmăririi penale în favoarea Parchetului de pe lângă Tribunalul Militar Teritorial, întrucât persoanele cu privire la care a fost întocmită sesizarea de la punctul I nu fac parte dintre cele prevăzute de art. 29 Cod procedură penală, în aşa fel încât competența efectuării urmăririi penale să revină Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România a formulat acest denunț împotriva col. Enoiu Gheorghe, lt. mj. Dumitrescu Vasile, lt. Blidaru Gheorghe, lt. Brestoiu Horia, lt. Domnița Nicolae, lt. mj. Gheorghiu Florea, lt. mj. Mihăilescu Gheorghe, lt. mj. Moldovan Iosif, lt. mj. Preda Dumitru, col. Brînzaru Emil, pentru săvârșirea infracțiunilor de abuz în serviciu contra intereselor persoanelor, prev. de art. 246 Cod penal, abuz în serviciu prin îngrădirea unor drepturi, prev. de art. 247 Cod penal, purtare abuzivă, prev. de art. 250 Cod penal, arestare nelegală și cercetare abuzivă, prev. de art. 267 Cod penal, tortură, prev. de art. 267¹ Cod penal, (deși aceasta a fost încriminată ulterior perioadei în care se reclamă comiterea faptelor), represiune nedreaptă, prev. de art. 268 Cod penal și determinarea sau înlesnirea sinuciderii, prev. de art. 179 Cod penal.

Rezultă astfel că Parchetului de pe lângă Tribunalul Militar Teritorial îi revine, potrivit art. 28 și art. 40 alin. 1 lit. a Cod procedură penală, competența de efectuare a urmăririi penale în această cauză.

– Infracțiunea de genocid sesizată la pct. II (vol. I filele 16 – 104), pentru motive pe care le vom înfățișa, va fi examinată în două intervale de timp: martie 1945 – 30 iulie 1969 și 30 iulie 1969 – 22 decembrie 1989.

Cu privire la infracțiunea de genocid, prev. de art. 357 Cod penal, de la punctul II, a cărei săvârșire este reclamată până la 30 iulie 1969, se va dispune neînceperea urmăririi penale, întrucât a intervenit prescripția – vezi secțiunea "a" de mai jos.

Tot astfel, față de infracțiunea de genocid de la punctul II, a cărei săvârșire este reclamată ulterior datei de 30 iulie 1969, se va dispune neînceperea urmăririi penale, întrucât nu rezultă elemente constitutive ale infracțiunii sesizate – vezi secțiunea "b".

Pentru toate celelalte infracțiuni de la punctul II, a căror săvârșire este reclamată până la 22 decembrie 1989 (omor deosebit de grav, prev. de art. 174 – 176 Cod penal, vătămare corporală, prev. de art. 181 Cod penal, vătămare corporală gravă, prev. de art. 182 Cod penal, lipsire de liberate în mod ilegal, prev. de art. 189 Cod penal, supunerea la muncă forțată sau obligatorie, prev. de art. 191 Cod penal, arestare nelegală și cercetare abuzivă, prev. de art. 266 Cod penal – vol. I, fila 23), se va dispune neînceperea urmăririi penale, întrucât a intervenit prescripția răspunderii penale – vezi secțiunea "c".

[...]

În cazul infracțiunii de genocid, a cărei săvârșire este reclamată la 30 iulie 1969, a intervenit prescripția. Astfel, în legislația română infracțiunile contra păcii și omenirii au fost introduse după ce de-al doilea război mondial, după cum urmează: „propaganda pentru război” prin Legea nr. 9/1950, „genocidul” prin decretul nr. 236/1950, „tratamente neomenoase” prin ratificarea Convenției de la Geneva, în 14 mai 1954, „distrugerea, jefuirea sau înșușirea unor valori culturale” prin decretul nr. 605/1958.

În codul penal anterior, aceste infracțiuni au fost introduse prin decretul nr. 212/1960.

Până la ratificarea de către România, la 30 iulie 1969, prin decretul nr. 547/1969, a Convenției asupra imprescriptibilității crimelor de război și a crimelor împotriva omenirii – rezoluția ONU nr. 2391, din 26 noiembrie 1968 – toate infracțiunile, inclusiv infracțiunile contra păcii și omenirii, erau supuse prescripției.

Având în vedere că „legea dispune numai pentru viitor, cu excepția legii penale sau contravenționale mai favorabile” – art. 15 alin. 2 din Constituția României -, rezultă că până la 30 iulie 1969 toate infracțiunile care au fost săvârșite, inclusiv cele contra păcii și omenirii, sunt supuse prescripției răspunderii penale.

Această dispoziție constituțională nu permite nicio excepție de la principiul neretroactivității. În literatura de specialitate se subliniază că doar o lege constituțională ar putea dispune cu privire la situații juridice trecute. Ar putea avea caracter de act normativ, însă, nu există.

Aplicarea dispozițiilor art. 121 și următoarele Cod penal cu privire la prescripție pentru toate infracțiunile comise până la 30 iulie 1969 este determinată și de prevederile art. 13 din Codul penal, potrivit căroră în cazul în care de la săvârșirea infracțiunii până la judecarea definitivă a cauzei au intervenit una sau mai multe legi penale, se aplică legea cea mai favorabilă.

În cazul nostru, legea mai favorabilă este cea potrivit căreia toate infracțiunile, inclusiv cele contra păcii și omenirii, sunt supuse prescripției.

Pentru toate infracțiunile sesizate, a căror săvârșire este reclamată până la 30 iulie 1969, termenul de prescripție începe să curgă, potrivit art. 128 din Codul penal, de la data de 22 decembrie 1989, întrucât până la această dată punerea în mișcare a acțiunii penale a fost împiedicată de existența regimului comunist.

Cum termenul de prescripție cel mai mare este de 15 ani și pentru că plângerea de la punctul II a fost formulată după împlinirea lui, la 22.05.2007, rezultă că pentru toate infracțiunile sesizate, inclusiv pentru cele împotriva păcii și omenirii, comise până la 30 iulie 1969, a intervenit prescripția, motiv pentru care se va dispune neînceperea urmăririi penale.

Suspendarea cursului prescripției nu a operat și după 22 decembrie 1989, întrucât ulterior acestei date nu a mai existat nicio împrejurare de natură a împiedica punerea în mișcare a acțiunii penale, accesul la justiție fiind liber.

În perioada decembrie 1989 – decembrie 2004, cursul prescripției nu a fost întrerupt, întrucât sesizarea Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului în România s-a produs, aşa cum am arătat, ulterior lunii decembrie a anului 2004, la 22 mai 2007.

Din denunțul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului în România nu rezultă elemente constitutive ale infracțiunii de genocid, comisă ulterior datei de 30 iulie 1969.

Astfel, niciuna din faptele înfățișate în denunț nu reprezintă elementul material al laturii obiective a infracțiunii de genocid. În conținutul acestora nu se regăsesc, în concret, acte de ucidere a membrilor unei colectivități sau grup, de vătămare gravă a integrității fizice sau mintale a colectivității sau grupului, de supunere a colectivității ori grupului la condiții de existență sau tratament de natură să ducă la distrugerea fizică, de luare de măsuri tinzând la împiedicarea nașterii în sămul colectivității sau unui grup, în altă colectivitate sau alt grup, comise după 30 iulie 1969, astfel încât să poată fi reținută săvârșirea infracțiunii de genocid.

De altfel, chiar în anexa denunțului Institutului de investigare a crimelor comunismului în România se arată că «... Deși în perioada care a urmat relaxării din 1964, numărul persoanelor încarcerate pe motive politice s-a diminuat semnificativ, fenomenul nu a dispărut în totalitate. La Aiud, Poarta Albă și Jilava au existat deținuți politici și în anii 1980, iar sistemul a început să mascheze arestările pe criterii politice, prin încadrări juridice de drept comun. Printre cazurile rezonante ale dizidenților încarcerati în anii 1980 îi menționăm pe GHEORGHE URSU, RADU FILIPESCU sau PETRE MIHAI BĂCANU ...», fapte care nu constituie latura obiectivă a infracțiunii de genocid.

[...]

Pentru toate celelalte infracțiuni de la punctul II, a căror săvârșire este reclamată până la 22 decembrie 1989, răspunderea penală a fost înlăturată prin prescripție.

Termenul maxim al prescripției este de 15 ani, iar acesta s-a împlinit, având în vedere că plângerea a fost formulată după expirarea lui – în anul 2007 – în condițiile în care termenul a început să curgă la 22 decembrie 1989.

Considerațiile anterioare cu privire la suspendarea și întreruperea cursului prescripției sunt valabile și în acest caz.

Cu privire la plângerea formulată de Andrei Ursu, sub aspectul săvârșirii unei infracțiuni contra păcii și omenirii, împotriva tatălui său, comisă prin torturarea și uciderea acestuia, în timp ce era arestat pentru săvârșirea unor infracțiuni politice, se va dispune declinarea competenței de efectuare a urmăririi penale în favoarea Parchetului de pe lângă Tribunalul București.

Din actele premergătoare efectuate în cauză a rezultat că pentru uciderea lui Ursu Gheorghe – Emil, la 17.11.1985, în arestul Direcției de Cercetări Penale a Inspectoratului General al Miliției, a fost trimis în judecată, prin rechizitorul nr. 90/P/1990, din 12.11.1996, al Secției Parchetelor Militare, inculpatul CLITĂ MARIAN. Prin sentința penală nr. 359 din 30.06.1999, a Tribunalului București, Secția I –a Penală, rămasă definitivă prin decizia nr. 1947 din 05.05.2000 a Curții Supreme de Justiție, inculpatul CLITĂ MARIAN a fost condamnat la o pedeapsă de 20 de ani de închisoare, pentru săvârșirea infracțiunii de omor, prev. de art. 174 Cod penal.

Prin rechizitorul nr. 49/P/2000 al Secției Parchetelor Militare, din 22.11.2000, au mai fost trimiși în judecată și col. rez. Stănică Tudor și col. rez. Creangă Mihai, sub aspectul instigării la infracțiunea de omor calificat, prev. de art. 25 rap. la art. 174 – 175 lit. a din Codul penal, reținându-se că aceștia l-au instigat pe Clită Marian în sensul uciderii lui Ursu Gheorghe – Emil.

Prin decizia penală nr. 4404, din 10.10.2003, a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Stănică Tudor și Creangă Mihai, care, la data comiterii faptei, îndeplineau funcția de adjunct al șefului Direcției de Cercetări Penale a Inspectoratului General de Miliție, respectiv cea de șef al arestului Direcției de Cercetări Penale a Inspectoratului General de Miliție, au fost condamnați la o pedeapsă de 20 de ani închisoare, pentru săvârșirea instigării la infracțiunea de omor calificat, prev. de art. 25 rap. la art. 174-175 lit. a din Codul penal.

Prin același rechizitoriu s-a mai dispus disjungerea cauzei privind pe col. rez. Vasile Gheorghe, mr. rez. Pîrvulescu Marian, lt. col. Damian Constantin, plt. Munteanu Ion, plt. Rez. Palamariu Florinel, mr. Rez. Popescu Florea, plt. Ghebac Radu și plt. Cuzic Ioan, formându-se dosarul penal nr. 8/P/2001 al Secției Parchetelor Militare.

Prin rezoluția din 12.03.2003 adoptată de Secția Parchetelor Militare în dosarul nr. 8/P/2001, s-a dispus neînceperea urmăririi penale față de Homostean George, Ștefan Andrei, general maior rez. Macri Emil, maior rez. Popescu Florea, general colonel rez. Vlad Iulian, maior rez. Pîrvulescu Marian și general maior rez. Bucurescu Giani, sub aspectul infracțiunilor prev. de art. 289, art. 291, art. 292 și art. 246 din Codul penal, precum și disjungerea cauzei sub aspectul infracțiunii prev. de art. 174-175 Cod penal, reclamată de Ursu Andrei și continuarea cercetărilor până la elucidarea acestui aspect.

Așa cum rezultă din referatul întocmit la 06.05.2011 de Secția Parchetelor Militare, această disjungere nu a fost înregistrată în evidența dosarelor penale.

Plângerea din 21.09.2007 formulată de Ursu Andrei, care face obiectul acestui comentariu, a fost înregistrată la Secția Parchetelor Militare a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, la nr. 35/P/2006, fiind declinată în favoarea Secției de urmărire penală și criminalistică a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, împreună cu alte sesizări, în dosarul nr. 35/P/2006 al Secției Parchetelor Militare.

Așa cum am arătat, prin ordonanța noastră cu nr. 1304/P/2008, din 29.09.2010 (dosarul Secției de urmărire penală și criminalistică fiind format în urma declinării competenței de către Secția parchetelor militare în dosarul nr. 35/P/2006) au fost adoptate mai multe soluții de neîncepere a urmăririi penale, în final disponându-se și disjungerea și continuarea urmăririi penale de către Secția de urmărire penală și criminalistică în cazul anumitor sesizări, printre care și cea adresată de Ursu Andrei, la 21.09.2007, Secției parchetelor militare.

Competența de efectuare a urmăririi penale, în cauza privind plângerea formulată de Ursu Andrei la 21.09.2007, revine Parchetului de pe lângă Tribunalul București, întrucât,

pe de o parte, încadrarea juridică dată faptei comise împotriva lui Ursu Gheorghe – Emil de instanțele de judecată este cea de omor, și nu cea a unei infracțiuni contra păcii și omenirii, așa cum susține Ursu Andrei, iar pe de altă parte, pentru că la fapta comisă împotriva lui Ursu Gheorghe – Emil au participat și civili, unul fiind chiar condamnat definitiv – Clită Marian. Însuși Ursu Andrei a arătat în plângere că la comiterea faptei au participat, în afară de militari și civili.

– Față de faptele înfățișate la pct. IV, pentru motivele arătate la pct. II, se vor adopta aceleași soluții, având în vedere că sesizarea enoriașilor Bisericii Romane Unite cu Roma/Greco-Catolice (vol. I, filele 105 și următoarele) are același obiect ca și acela al sesizării Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului în România cu privire la faptele comise în sistemul penitenciar, cu precizarea că sesizarea Bisericii Unite cu Roma/Greco-Catolică se referă doar la preoții și credincioșii cultului.

Existând această similitudine și în acest caz sunt aplicabile considerațiile de la pct. II cu privire la infracțiunile contra păcii și omenirii, la tratarea lor separată, având în vedere data de 30 iulie 1969, precum și cele cu privire la prescripția răspunderii penale pentru toate celelalte infracțiuni, comise în sistemul penitenciar, sau prin interzicerea activității cultului până la 22.12.1989.

În consecință, se va dispune neînceperea urmăririi penale sub aspectul săvârșirii infracțiunii de genocid, prev. de art. 357, comisă până la 30 iulie 1969, întrucât a intervenit prescripția, neînceperea urmăririi penale sub aspectul infracțiunii de genocid, comisă după 30 iulie 1969, întrucât nu sunt întrunite elementele constitutive ale acestei infracțiuni, precum și neînceperea urmăririi penale cu privire la toate celelalte infracțiuni comise în sistemul penitenciar, sau prin interzicerea activității cultului în perioada 1948-1989 – faptă care nu constituie o infracțiune contra păcii și omenirii – întrucât a intervenit prescripția.

Astfel, în declarația din 24.03.2011, GAVRILĂ MIRCEA ROMUL, semnatar al denunțului, în legătură cu sesizarea formulată, arată că «...datele mi-au devenit cunoscute prin relatările unor persoane cu care aveam relații prin activități desfășurate sau cu alte ocazii. Cu toate acestea nu cunosc persoane care să fi fost ucise, data și locul comiterii unor astfel de fapte concret. Referirile pe care le-am făcut cu privire la câteva personalități care au decedat în penitenciarele comuniste, le-am aflat prin studierea unor documente sau memorii ale persoanelor care au trăit evenimentele din acea perioadă precum și din relatări directe. Așa cum am arătat, în cadrul activității profesionale sau extraprofesionale, am cunoscut persoane care mi-au relatat despre crimele comise în penitenciare, dar nu mi-au comunicat situații concrete. Discuțiile erau generice și în general se refereau la persoane și penitenciarele în care au decedat fără a se intra în prea multe detalii. Nu pot indica mijloace de probă care să lămurească faptele sesizate».

Prin rezoluția nr. 179/P/2012 din data de 21.01.2013 a Parchetului de pe lângă Tribunalul București, s-a dispus, în temeiul art. 228 alin. 4 Cod procedură penală raportat la art. 10 lit. g Cod procedură penală, art. 122 lit. a și art. 124 Cod penal, neînceperea urmăririi penale sub aspectul săvârșirii infracțiunii prev. de art. 174-175 lit. a Cod penal privind plângerile formulate de Ursu Andrei, Uniunea Veteranilor de Război și a Urmașilor Veteranilor de Război, precum și de către Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România, ca urmare a împlinirii termenului de prescripție.

Pentru a dispune această soluție, în considerentele rezoluției s-a reținut:

„Numitul Andrei Ursu a formulat la data de 21.09.2007 o plângere cu privire la săvârșirea de infracțiuni contra păcii și omenirii comise prin torturarea și uciderea tatălui său, Gheorghe Emil Ursu, în timp ce acesta era arestat pentru săvârșirea unor infracțiuni politice. Aceeași sesizare a fost făcută și de către Uniunea Veteranilor de Război și a Urmașilor Veteranilor de război, precum și de către Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România.

Aceste plângeri au fost înregistrate la Secția parchetelor militare a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casătie și Justiție la nr. 35/P/2006, fiind declinate în favoarea Secției de urmărire penală și criminalistică a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casătie și Justiție, împreună cu alte sesizări, în dosarul nr. 35/P/2006 al Secției parchetelor militare.

Prin ordonanța Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casătie și Justiție cu nr. 1304/P/2008 din data de 29.09.2010) dosarul fiind format în urma declinării competenței de către Secția Parchetelor Militare în dosarul nr. 35/P/2006 au fost adoptate mai multe soluții de neîncepere a urmăririi penale, în final dispunându-se și disjungerea și continuarea urmăririi penale de către Secția de urmărire penală și Criminalistică în cazul anumitor sesizări, printre care și cea adresată de Ursu Andrei, la 21.09.2007, Secția parchetelor militare. S-a format astfel dosarul nr. 1043/P/2010.

Prin ordonanța 1043/P/2010 din data de 12.12.2011 a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casătie și Justiție s-a dispus, printre altele, disjungerea cauzei și declinarea competenței de efectuare a urmării penale în favoarea Parchetului de pe lângă Tribunalul București cu privire la fapta sesizată de Ursu Andrei, formându-se prezentul dosar.

Prin aceeași ordonanță, s-a stabilit că încadrarea juridică corectă a faptei comise împotriva lui Ursu Gheorghe – Emil nu este cea a unei infracțiuni contra păcii și omenirii, așa cum susține Ursu Andrei, ci cea de omor, astfel cum s-a reținut și de instanțele de judecată care au pronunțat hotărâri definitive de condamnare mai multor participanți la săvârșirea faptei”.

Constatând că în cauză s-a împlinit termenul de prescriptie de 22 ani și 6 luni pentru infracțiunea de omor calificat la data de 17.05.2008, procurorul de caz a dispus soluția menționată.

* * *

Analizând soluțiile de neurmărire expuse, prin prisma actelor și lucrărilor aflate în fiecare din cele două dosare, în raport de normele interne și convenționale ratificate de statul roman incidente, constat că ele au fost date cu nesocotirea unor date, acte și evenimente istorice incontestabile, referitoare la imprejurari obiective cu semnificație penală în privința infracțiunilor contra păcii și omenirii, fără o profundare temeinică a stării de fapt și o fundamentare juridică riguroasă, cu interpretarea și aplicarea

greșită a legii și cu nerespectarea dispozițiilor referitoare la activitatea de urmărire penală.

Acest concurs de acte deficitare și aspecte de nelegalitate a condus la stabilirea eronată a faptelor în existență sau inexistența lor și a încadrării juridice a acestora, astfel încât constatăm inexistența cazurilor pe care s-au întemeiat soluțiile de neurmărire analizate, infirmarea acestora fiind singurul remediu procesual.

Constatarea și reținerea lor este impusă, în esență, de următoarele considerații:

A. Referiri succinte la cadrul procesual, cu accent pe circumstanțele privind modurile de sesizare, și relevanța actelor, datelor și evenimentelor istorice în contextul cauzei

La originea cauzelor analizate se află, aşa cum se reține în ordonațele nr. 1304/P/2008 și nr. 1043/P/2010, denunțurile sau plângerile formulate de mai multe instituții sau persoane (Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România, enoriași ai Bisericii Române unite cu Romano/Greco/Catolice, Andrei Ursu) cu privire la săvârșirea în perioada martie 1945 – decembrie 1989, a unor fapte penale care, prin amplitudinea și gravitatea lor, calitatea autorilor, modul de comitere și rezultatele produse (numărul mare de victime), se circumscriu conținutului constitutiv al infracțiunilor contra păcii și omenirii, aşa cum ele erau prevăzute în Codul penal anterior, faptele fiind sesizate înainte de intrarea în vigoare a noului Cod penal, respectiv 01.02.2014.

Fiecare din aceste acte de sesizare, în special cele formulate de Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Andrei Ursu, conțin descrieri ale unor acte și fapte cu caracter mai general (de exemplu – experții institutului au identificat **în urma documentării în fondurile arhivistice și pe baza mărturiilor adunate de la supraviețuitori**, un număr considerabil de

victime ale regimului de detenție din perioada comunistă provenind din: elita militară românească – 106 morți și arestați în penitenciare; elita religioasă – 586 preoți ortodocși, 84 preoți greco-catolici, 52 preoți romano-catolici; elita politică românească – 836 personalități marcante; elita economică și de afaceri – 672 economiști, mici proprietari și oameni de afaceri; elita intelectualilor români – 221 istorici, profesori, scriitori, avocați, jurnaliști, ingineri, medici, actori, etc.; activiști politici – 1022 persoane), care pot avea relevanță pentru identificarea și evaluarea unor cerințe esențiale, situații premisă (ex. referitoare la contextul istoric, regimul politic, existența sau nu a unui plan de persecuție, tortură sau exterminare a persoanelor sau grupurilor identificate de regim ca „elemente dușmănoase”, prin constituirea și consolidarea unor instituții de forță), în economia infracțiunilor sesizate.

În același timp, ele au constituit baza de pornire pentru depistarea faptelor concrete, cercetarea și documentarea lor, precum și identificarea și tragerea la răspundere penală a persoanelor care le-au comis, și pot constitui temei de continuare a anchetelor penale.

În acest sens, pot fi evocate, ca temei al celor relevante, dosarele nr. 494/P/2013 și nr. 576/P/2013 ale Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție finalizate cu trimiterea în judecată a două persoane (un comandant de penitenciar și unul de colonie de muncă), pentru săvârșirea infracțiunii contra umanității, referitoare la fapte determinate comise în perioada sus-amintită.

În egală măsură, actele de sesizare depuse descriu fapte concrete referitoare la una sau mai multe victime, care contin elemente apte să susțină aceeași acuzație de săvârșire a infracțiunii contra păcii și omenirii, ce nu pot fi tratate singular și nu pot fi încadrate drept infracțiuni de drept comun.

Relevante sub acest aspect sunt plângerile depuse de Andrei Ursu și sesizarea formulată de Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România la data de 25.02.2011, care descriu uciderea lui Ursu Gheorghe Emil

ca făcând parte dintr-un atac sistematic organizat de regimul comunist și executat de organele de securitate, ca organe de represiune și poliție politică, împotriva oricărei forme de dizidență.

De asemenea, prin sesizarea formulată la data de 23.05.2007, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului din România, circumstanțiiind faptele în raport de subiecții activi ai infracțiunilor sesizate, a denunțat crime și abuzuri săvârșite, ordonate sau inspirate de către ofițerii de Securitate și comandanții și ofițerii cu atribuții de conducere din cadrul sistemului penitenciar din România, în perioada martie 1945 - decembrie 1989, în realizarea scopului represiv al regimului comunist, care urmărea:

- distrugerea partidelor politice, prin arestul liderilor și militanților;
- persecutarea și încarcerarea minorităților etnice, religioase, culturale ori de orientare sexuală;
- executarea programată a deținuților politici;
- exterminarea grupurilor de partizani din rezistență anticomunistă;
- arestarea, uciderea, detenția politică sau deportarea țăranilor care opuneau rezistență față de colectivizare concomitent cu lichidarea violentă a revoltelor țărănești (1949-1962);
- arestul și torturarea studenților protestatari implicați în acțiunile studențești din anul 1956;
- arestul și deportarea muncitorilor protestatari, participanți la grevele din anii 1980 organizate în Valea Jiului și Brașov;
- arestul și reprimarea principalilor oponenți și dizidenți din anii '70 și '80.

În denunț se arată că datele referitoare la victimele represiunii și crimelor săvârșite în sistemul penitenciar se regăsesc atât în Raportul Comisiei

Prezidențiale pentru Analiza Dictaturii Comuniste din România (2006), cât mai ales în documentele interne și în datele statistice ce gestionate chiar de Direcția Generală a Penitenciarelor, experții institutului prezentând atât numărul victimelor cât și categoriile din care acestea provin.

Referindu-se la deținuții politici, în același document se arată că, represiunea și exterminarea deținuților politici a fost un fenomen programat, construit ca un sistem bine structurat, de eliminare din viața socială a tuturor oponenților și dizidenților, reglementat în cele mai mici detalii printr-un ansamblu de acte normative cu caracter discreționar, discriminatoriu și represiv, format din legi, decrete, hotărâri ale Consiliului de Miniștri, regulamente de ordine interioară, întocmite de conducerea Direcției Generale a Penitenciarelor, și implementat de angajații instituțiilor de represiune implicate.

Abuzurile și crimele săvârșite pot fi rezumate astfel:

- încarcerări, detenții și rețineri în penitenciare fără forme legale sau în lipsa unor hotărâri judecătoarești;
- expunerea deținuților la condiții de detenție inumane și la rele tratamente;
- folosirea bătăii ca metodă de ancheta ori de reeducare;
- lipsa medicamentelor, refuzul de a acorda asistență medicală;
- execuțiile individuale și colective ale segmentului deținuților politici și ale dizidenților;
- neîntocmirea formalităților legale privind declararea deceselor deținuților, înhumarea lor în gropi comune.

În susținerea acestei sesizări au fost anexate documente, informații și mărturii obținute de experții institutului în urma activității de cercetare și investigare a faptelor semnalate, **arătând, totodată, că sfera mijloacelor de**

probă poate fi completată prin înscrisurile aflate în arhiva Administrația Națională a Penitenciarelor, a Ministerului de Justiție, Consiliului pentru Studierea Arhivelor Securității și a altor instituții gestionare.

Valorificand informațiile transmise, precum și documentele și probele puse la dispoziție de Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului din România, s-a putut porni la documentarea faptelor penale, încadrate ca infracțiuni contra umanității, săvârșite în Penitenciarul Râmnicu Sărat și Colonia de muncă Periprava (la acest loc de detenție au fost identificate 103 decese) de către doi dintre reprezentanții de varf ai sistemului penitenciar (sistem identificat ca unul dintre „instrumentele de exterminare”), trimiși în judecată în cursul anului 2014, prin cele două dosare sus-menționate.

Un alt argument care susține existența politiciei de represiune ca politică de stat, îl constituie legislația represivă promovată în perioada menționată.

Semnificativ în acest sens este art. 4 al Codului penal din 1948, prin care se stabilea că „Legile care prevăd măsuri de siguranță se aplică și infracțiunilor comise anterior punerii lor în vigoare” și care a permis regimului politic instituit să emită hotărâri împotriva acelora considerați a fi „dușmani ai poporului”.

De asemenea, art. 207-218 din același cod, privind „crime și delicte contra siguranței interioare a statului” au constituit principalele instrumente folosite în lupta împotriva oponenților politici, art. 209 reprezentând mijlocul predilect în formularea „concluziilor de învinuire” de către anchetatorii securității.

La 13 ianuarie 1950, Prezidiul Marii Adunări Naționale a promulgat Decretul nr. 6 care prevedea la art. 1 că „pentru reeducarea elementelor dușmanoase Republicii Populare Române și în vederea pregătirii și încadrării în viața socială, în condițiile democrației populare și construirii socialismului se înființează unități de muncă”

unde urmează a fi internați „acei care prin faptele lor, sau indirect, primejdiesc sau încearcă să primejduască regimul de democrație populară, îngreunează construirea socialismului în Republica Populară Română, precum și cei care în același mod defăimează puterea de stat sau organele sale”.

Acstea actiuni represive, care în mod evident au fost mult mai intense până în anul 1964, au continuat să existe până în anul 1989, la Aiud, Poarta Albă și Jilava figurând deținuți politici și în anul 1980, **chiar dacă sistemul a început să mascheze arestările pe criterii politice prin formularea unor acuzații și încadrări juridice de drept comun (mai mult sau mai puțin reale)**.

În acest context sunt plasate și faptele referitoare la arestul și deportarea muncitorilor protestatari - participanți la grevele din anii 1980 organizate în Valea Jiului și Brașov - sau **arestarea și reprimarea principalilor oponenți și dizidenți din anii '70 și '80**.

În această ultimă categorie este inclus și decesul lui Ursu Gheorghe - Emil, survenit în timp ce se afla în custodia statului, în arestul Direcției de Cercetări Penale a Inspectoratului General al Miliției la data de 17.11.1985.

Initial, pentru această faptă a fost trimis în judecată și condamnat inculpatul Clită Marian, fost coleg de celulă, pentru săvârșirea infracțiunii de omor, prevăzută de art. 174 din Codul penal anterior, prin sentința penală nr. 359/30.06.1999 a Tribunalului Municipiului București.

Ulterior, prin sentința penală nr. 49/14.07.2003 a Curții de Apel București, definitivă prin Decizia penală nr. 4404/10.10.2003 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, au mai fost condamnați inculpații Stănică Tudor, fost adjunct al șefului Direcției de Cercetări Penale a Inspectoratului General al Miliției și Creangă Mihai, fost șef al Arrestului Direcției de Cercetări Penale, pentru instigare la infracțiunea de omor calificat, prev. de art. 25 raportat la art. 174, 175 lit. a din Codul penal anterior.

Prin același rechizitoriu prin care s-a dispus trimiterea celor doi în judecată, tot cu privire la decesul lui Ursu Gheorghe – Emil, s-a mai dispus disjungerea cauzei și cercetarea separată a colonelului în rezervă Vasile Gheorghe, a maiorului în rezervă Pîrvulescu Marian, a locotenentului colonel Damian Constantin, a plutonierului Munteanu Ion, a plutonierului în rezervă Palamariu Florinel, a maiorului în rezervă Popescu Florea, a plutonierului Gheboc Radu și a plutonierului Cuzie Ioan.

În legătură cu faptele vizate de această disjungere, în cuprinsul ordonanței nr. 1043/P/2010, supuse acestei analize, procurorul de caz a reținut că încadrarea juridică dată faptei comise împotriva lui Ursu Gheorghe – Emil de instanțele de judecată este cea de omor și nu cea a infracțiunii contra păcii și omenirii, aşa cum Ursu Andrei, fiul victimei, a susținut constant în plângerile depuse, motiv ce a determinat declinarea competenței în favoarea Parchetului de pe lângă Tribunalul București.

Această concluzie a procurorului de caz este doar parțial corectă, în sensul că, într-adevar, încadrarea juridică pentru care instanțele de judecată au dispus condamnarea celor trei persoane a fost aceea de omor și respectiv instigare la omor calificat, însă, în același timp, se omite să se rețină că, aceste trei persoane, prin calitățile deținute, unul infractor de drept comun iar ceilalți doi agenți (fostii ofițeri) de miliție, au fost cele care nu aveau puterea să ordone urmărirea, arestarea, supunerea la tratamente inumane, iar în final exterminarea, organele identificate chiar de instanțe prin hotărârile menționate ca având această putere, fiind exclusiv cele ale securității.

Fiind ținută de dispozițiile art. 317 din Codul penal anterior, care limita obiectul judecății la fapta și persoana arătate în actul de sesizare, instanța a putut reține totuși în considerentele sentinței penale nr. 49/2003 a Curții de Apel București că, deși se dispuse neînceperea urmăririi penale față de victimă pentru infracțiuni contra securității statului, interesul organelor de securitate a continuat și după 21.09.1985, având în vedere deschiderea dosarului informativ

„Udrea” care nu a fost închis decât la data de 01.08.1987 (la doi ani după decesul lui Ursu Gheorghe – Emil) și în care se urmărea evoluția cazului (ex.: notă S.R.I./15.09.1993 în care se arată că Securitatea a obținut o notă informativă la 3 zile după arest, cu privire la reacțiile colegilor de muncă ai lui Ursu).

De asemenea, s-a reținut că în săptămâna 28.10 – 03.11.1985 nu i s-au luat declarații lui Ursu Gheorghe Emil de către Miliție, ci de către Securitate, fiind audiat și Ursu Andrei, fiul lui Ursu Gheorghe, căruia i s-au înmânat din actele ridicate cu ocazia percheziției locuinței tatălui său.

Prezentând sintetic probele analizate, instanța a mai reținut că, locotenentul în rezervă Palamariu Florin, paznic arest de zi în săptămâna 11 – 17.11.1985, a confirmat faptul că arestul de pe „catanga” avea tehnică de ascultare în camere printr-o aparatură de ascultare ce se afla în clădirea vecină a Direcției Cercetări Penale a Securității. Același martor a declarat că ofițerii de securitate nu întocmeau note scrise de scoatere din arest.

În aceeași notă, care confirmă că arestarea lui Ursu Gheorghe Emil nu s-a făcut pentru infracțiuni de drept comun, ci pe motive politice, în considerarea calității sale de disident, sunt următoarele documente:

- Raportul nr. D/0290247/3 mai 1985 al Departamentului Securității Statului care consemnează că în luna decembrie 1984, în urma măsurilor informativ-operative luate, Direcția a II-a a intrat în posesia unui act redactat de Ursu Gheorghe Emil, ce conține informații dușmanoase și denigratoare în legătură cu lucrările Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist, în timp ce timp de mai mulți ani a întreținut legătura cu elemente din emigrația reaționară română de la Paris; a compus o poezie cu conținut ofensator la adresa autorităților, cu scopul de a fi transmisă postului de radio Europa Liberă;
- Raportul DSS nr. D/0290247/30.01.0985 prin care generalul de securitate Macri Emil și colonelul de securitate Vasile Gheorghe, pe baza

notelor semnate de maiorul Pârvulescu Marin, hotărâseră „continuarea cercetărilor sub stare de arest” și „întrucât cel în cauză întreține legături apropiate cu unii scriitori care se află în atenția organelor de securitate pentru concepțiile lor dușmănoase, urmează ca în cercetări să se clarifice și natura relațiilor cu aceștia”.

- declarațiile mai multor martori date în dosarul nr. 639/2001 al Tribunalului Militar Teritorial în care se arată că pe timpul cât s-a aflat în arestul Direcției Cercetări Penale a Inspectoratului General al Miliției, Ursu Gheorghe Emil a fost anchetat și bătut în mod repetat de ofițerul de cercetări penale al Direcției Securității Statului, maiorul Pîrvulescu Marin, aceeași persoană care a întocmit note, referate și rapoarte privind pe victimă Ursu Gheorghe Emil.

Cu titlu de exemplu, sunt declarațiile martorului Caracostea Stere, în sensul că urmele de lovitură la Ursu Gheorghe apăreau după fiecare interogatoriu; Godeanu Gheorghe, că celula nr.30 (unde fusese mutată victima) era considerată „camera de exterminare”; Hriscă Ilie, că victimă a bătut în ușa camerei de arest, ca să fie scoasă și dusă la medic și nu a fost luată în seamă; și Pascale Gheorghe, că la toaletă a avut o discuție cu victimă, care i-a spus „nenorociții ăştia mă omoară” și l-a rugat să spună situația copiilor sai, menționând și că urletele de durere ale victimei se puteau auzi nu numai în celelalte celule sau birouri de anchetă, ci chiar și în stradă. De asemenea, din declarațiile colegilor de celulă în care se relatează că în ziua ce a precedat decesul, victimă a fost adusă în pătură de la interogatoriu din cauza bătailor administrative. La data de 20 noiembrie 1985, cadavrul victimei a fost autopsiat, după intrarea în putrefacție, însă, deși s-au constatat leziuni de violență, s-a concluzionat că moartea a fost urmarea unor cauze neviolente, fapt pentru care Procuratura Municipiului Bucuresti a dispus neînceperea urmăririi penale în legătură cu moartea acestuia (acestea sunt pasaje din sentința pen. nr. 49/2003 a

Curții de Apel București și dec. pen. nr. 4404/2003 a Înaltei Curți de Casație și Justiție).

Toate aceste elemente și mijloace de probă indică faptul că represiunea și, în final, suprimarea lui Ursu Gheorghe Emil, au fost ordonate de organele de Securitate și determinate de motive politice, existând date și indicii că unul dintre autorii faptelor este ofiterul de securitate Pîrvulescu Marin, care l-a avut sub anchetă.

B. Scurte consideratii referitoare la infracțiunile analizate

Infracțiunile contra păcii și omenirii formau un grup distinct în Codul penal anterior, fiind reglementate în titlul al XI –lea al părții speciale, care cuprindea propaganda pentru război (art. 356), genocidul (art. 357), tratamente neomenoase (art. 358), distrugerea unor obiective și distrugerea de bunuri (art. 359), distrugerea, jefuirea sau însușirea unor valori culturale (art. 360), precum și un articol distinct (361) care prevedea sancționarea tentativei, tăinuirii și favorizării pentru infracțiunile prevăzute în acest titlu.

Ceea ce s-a sesizat și a format obiectul cauzelor penale de față reprezentă, în principal, infracțiunile de genocid și tratamente neomenoase.

Relativ la infracțiunea de genocid, potrivit art. 357 din Codul penal anterior, constituia genocid săvârșirea în scopul de a distrugă în întregime sau parțial o colectivitate sau un grup național etnic, rasial sau religios, a uneia dintre următoarele fapte: a) uciderea membrilor colectivității sau grupului; b) vătămarea gravă a integrității fizice sau mintale a membrilor colectivității sau grupului; c) supunerea colectivității sau grupului la condiții de existență sau tratament de natură să ducă la distrugerea fizică; d) luarea de măsuri tinzând la împiedicarea nașterilor în sânul unei colectivități sau grupului; e) transformarea forțată a copiilor aparținând unei colectivități sau unui grup în altă colectivitate sau grup.

Această infracțiune include în conținutul său fapte care sunt incriminate ca infracțiuni contra persoanei (omucideri, vătămări grave ale integrității corporale, lipsire de libertate).

Ceea ce deosebește, însă, infracțiunea de genocid de respectivele infracțiuni contra persoanei constă, pe de o parte, în scopul săvârșirii faptelor – distrugerea în întregime sau în parte a unei colectivități sau a unui grup (național, etnic, rasial sau religios), iar pe de altă parte, în aceea că persoanele împotriva cărora se săvârșesc aceste fapte nu sunt luate în considerare în individualitatea lor distinctă, ci ca membri ai acelei colectivități sau ai aceluiași grup (V. Dongoroz, S. Kohane, §.a. – Explicații teoretice ale Codului penal român, partea specială, vol. IV, Ed. Academia RSR, 1971, pag. 927).

La rândul ei, infracțiunea de tratamente neomenoase constă, potrivit art. 358 alin. 1 din Codul penal anterior, în supunerea la tratamente neomenoase a răniților ori bolnavilor, a membrilor personalului civil sanitar al Crucii Roșii ori al organizațiilor assimilate acesteia, a naufragiaților, a prizonierilor de război și în general a oricărei alte persoane căzute sub puterea adversarului, ori supunerea acestora la experiențe medicale sau științifice care nu sunt justificate de un tratament medical în interesul lor.

Obiectul juridic special al acestei infracțiuni îl constituie relațiile sociale referitoare la viața, integritatea corporală, sănătatea, libertatea și dreptul la o judecată legală a persoanelor căzute sub puterea adversarului.

În noul cod penal, intrat în vigoare la data de 01.02.2014, infracțiunea de genocid prevăzută de art. 438 este corespondentul infracțiunii de genocid prevăzută de art. 357 din Codul penal anterior, textul nefind semnificativ reformat. Există, totuși, unele modificări, cum ar fi renunțarea la noțiunea de colectivitate și păstrarea unei singure noțiuni – de grup – care însă nu produce o restrângere a sferei de aplicabilitate a textului de incriminare, deoarece cele două noțiuni sunt, practic, sinonime.

În ceea ce privește infracțiunea de tratamente neomenoase, incriminată în art. 358 din Codul penal anterior, în noul Cod penal nu se mai regăsește incriminată o infracțiune cu această denumire, însă această împrejurare nu constituie un act de dezincriminare, faptele continuând să fie incriminate în cadrul Titlului XII denumit „Infracțiuni de genocid, contra umanității și de război”, textul anterior având corespondent în art. 440 din Codul penal în vigoare.

Privite prin prisma acestor precizări de ordin legislativ, se observă că faptele sesizate, care vizează acte de represiune, de persecuție, de exterminare fizică sau psihică a grupurilor reprezentând elita politică românească, religioasă, militară, economică, a intelectualilor, a grupurilor reprezentând studenți protestatari, muncitori protestatari sau grupul dizidenților – dispuse de un regim politic represiv, care privea orice formă de opozиie sau dizidență ca acte de dușmanie la adresa regimului, și executate de instituții constituite și consolidate pentru realizarea acestui scop, se circumscriu elementelor constitutive ale celor două infracțiuni.

Aceste acte de represiune îndreptate împotriva oricărora persoane și grupuri protestatare sau dizidente, identificate și tratate ca „dușmani ai regimului”, au continuat până în 1989.

Recent, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în cauza Mocanu și alții împotriva României, pronunțată la 17 septembrie 2014, referitoare la evenimentele din iunie 1990, a considerat, în evaluarea art. 358 Cod penal anterior, că concluzia potrivit căreia minerii nu mai aveau un dușman împotriva căruia să lupte, la 14 iunie 1990, pare îndoieinică, deoarece nu ține cont în mod evident de violență care a avut loc la 13 iunie 1990, în prezența unui număr mare de militari, dotați cu muniție grea și tancuri. Referindu-se la decizia instanței interne, a reținut că Înalta Curte de Casație și Justiție nu a evaluat de nici un fel problema aplicabilității art. 358 Cod penal anterior, și abia dacă a

verificat modul în care au fost aplicate normele privind prescripția legală aplicată în acest caz.

Legat de instituția prescripției, aceeași instanță de contencios european a reamintit că obligațiile procedurale ce decurg din art. 2 și 3 ale Convenției, cu greu pot fi considerate ca fiind îndeplinite în cazul în care o anchetă se încheie prin prescripția răspunderii penale rezultată din partea autorităților.

În speță, în prezența actelor și faptelor grave sesizate, precum și a documentelor depuse pentru susținerea lor, procurorul de caz s-a limitat la a constata, în mod discutabil, respectiv fără o analiză completă a evoluției legislative și o interpretare riguroasă a instituției prescripției în raport și de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și a Curții Constituționale, că, pe de o parte, pentru infracțiunile contra păcii și omenirii a căror săvârșire se reclama până la 30 iulie 1969, a intervenit prescripția, iar pe de alta parte că, pentru faptele reclamate ca fiind săvârșite în perioada 30 iulie 1969 – 22 decembrie 1989, nu sunt întrunite elementele constitutive ale acestor infracțiuni, fiindcă în conținutul plângerilor formulate nu sunt arătate, în concret, actele care formează elementul material al laturii obiective fiecărei infracțiuni contra păcii și omenirii, ori faptele invocate nu se regăsesc între elementele constitutive ale acestor infracțiuni.

Practic, în lipsa oricărora referiri la date ce ar rezulta dintr-o anchetă, necesar a fi întreprinsă din oficiu ca o obligație procedurală pozitivă a statului în asemenea cazuri, se înțelege că aceste concluzii, materializate în soluțiile de neurmărire dispuse, au fost determinate numai de o examinare formală a sesizărilor depuse.

Aceasta analiza expeditivă realizată de procurorul de caz nu este aptă să convingă că s-a făcut o interpretare și aplicare corectă a legii în legătură cu acuzația gravă de săvârșire a infracțiunilor contra păcii și omenirii.

Teza potrivit căreia nu poate fi reținută infracțiunea de genocid în cazul victimei Ursu Gheorghe Emil (fiind doar o singură victimă) nu poate fi primită, având în vedere, în primul rând, că în cauză nu rezultă că s-au făcut cercetări pentru a se stabili dacă mai sunt și alte victime (nu neapărat decedate) două nume de persoane arestate în considerarea calității de dizidenți (Radu Filipe și Petre Mihai Băcanu) fiind menționate într-una dintre sesizări, iar în al doilea rând, că actele represive descrise mai sus nu au reprezentat comportamente izolate și întâmplătoare, ci practici sistematice, desfășurate pe o perioadă mare de timp, de instituții constituite în acest scop, care au menținut în funcțiune un regim represiv căruia i-au căzut victime toți cei care erau considerați „elemente dușmănoase”, indiferent de numărul lor și modul de constituire.

Asa fiind, pentru aceste considerente, solutiile analizate și modul de interpretare a dispozițiilor referitoare la infracțiunile contra păcii și omenirii din vechea legislație, incriminate în noua legislație sub titlul „Infracțiuni de genocid, contra umanității și de război”, sunt greșite.

C. Încălcarea dispozițiilor legale referitoare la activitatea de urmărire penală cu consecinta stabilirii eronate a faptelor în existență sau inexistența lor.

Potrivit art. 202 alin. 1 din Codul de procedură penală anterior, în vigoare la data dispunerii soluțiilor de neurmărire, „organul de urmărire penală este obligat să strângă probele necesare pentru aflarea adevărului și pentru lămurirea cauzei sub toate aspectele, în vederea justei soluționări a acesteia”.

Din modul de reglementare a textului rezultă caracterul imperativ al normei, care ordonă organului de urmărire penală conduita pe care să o adopte, nelăsând la aprecierea acestuia dacă alege sau nu să strângă probele necesare pentru aflarea adevărului.

Deși în noua reglementare această obligație nu a mai fost definită generic ca „rolul activ al organului de urmărire penală”, ea are corespondent în art. 306 Cod de procedură penală, care prevede în mod expres obligația organelor de urmărire penală ca „după sesizare, să caute și să strângă datele și informațiile cu privire la existența infracțiunilor și identificarea persoanelor care au săvârșit infracțiuni, să ia măsuri pentru limitarea consecințelor acestora, să strângă și să administreze probele cu respectarea prevederilor art. 100 și 101 din Codul de procedură penală”.

În speță, soluțiile analizate au fost date cu încălcarea acestor dispoziții legale.

Așa cum rezultă din cuprinsul ambelor ordonanțe, nr. 1304/P/2008 și 1043/P/2010, soluțiile dispuse nu se fundamentează pe un material probator strâns, administrat, analizat și interpretat de organul de urmărire penală, ci numai pe o simplă lecturare a sesizărilor formulate.

Sub aspect procedural, în cazul infracțiunilor grave, care vizează dreptul la viață, protecția asigurată de art. 2 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, impune statelor semnatare ale convenției obligația procedurală de realizare a unei anchete oficiale și efective, care să asigure aplicarea efectivă a legilor interne ce protejează dreptul la viață și tragerea la răspundere penală a tuturor celor vinovați pentru decesele survenite din cauza lor.

Ancheta desfășurată trebuie să fie aptă să conducă la identificarea și pedepsirea persoanelor responsabile (cauza Slimani contra Franței; cauza Kaya contra Turciei).

Oricare ar fi modalitatea de desfășurare a anchetei, autoritățile trebuie să acționeze din oficiu, din momentul în care le-a fost adusă la cunoștință o asemenea faptă, fără a pretinde inițiativa depunerii unei plângeri formale (cauza McKerr contra Marii Britanii).

Ancheta nu se cere, însă, să fie perfectă pentru a corespunde exigențelor stabilite de Curtea Europeană; ea poate avea unele lipsuri, cătă vreme aceste lipsuri nu sunt de natură să afecteze caracterul complet, imparțial și aprofundat al anchetei. Așa cum arată chiar Curtea „natura și gradul intensității anchetei care satisfac pragul minim de efectivitate depinde de circumstanțele cauzei. Ele trebuie apreciate pe baza faptelor relevante și având în vedere realitățile practice ale muncii de investigare. Nu este posibil să se reducă contextul situațiilor care ar putea apărea la o simplă listă de acte de investigare sau alte tipuri de criterii simplificate” (cauza Velikovi contra Bulgariei).

De asemenea, se apreciază de Curte că o anchetă promptă și fără întârziere este necesară pentru a evita orice aparențe de complicitate sau de toleranță cu acte ilegale. Însăși trecerea timpului este răspunzătoare nu numai pentru a submina o anchetă, dar, de asemenea, și pentru a compromite definitiv șansele ei de a fi finalizată (a se vedea MB împotriva României și Lăpușan și alții împotriva României).

Analizată prin prisma acestor standarde și exigențe dezvoltate în jurisprudența CEDO pe baza normelor conventionale, se constată că ancheta desfășurată în legătură cu sesizarea privind decesul lui Ursu Gheorghe Emil a cunoscut un progres semnificativ în dosarele finalize cu trimiterea în judecată și condamnarea celor trei persoane pentru infracțiunea de omor, însă nu a cunoscut niciun fel de progres în privința celorlalte sesizări, iar în ceea ce privește acuzația de săvârșire a infracțiunii contra păcii și omenirii referitoare la decesul lui Ursu Gheorghe Emil ancheta a cunoscut perioade lungi de inactivitate, fiind în cele din urmă finalizată, așa cum s-a aratat mai sus, doar pe baza analizei sumare a plângerilor formulate.

Din acest motiv, toate documentele aflate în dosarele privind persoanele condamnate Clită Marian, Stănică Tudor și Creangă Emil, precum și cele care provin de la Direcția Securității Statului care susțin implicarea organelor Securității, cu participarea nemijlocită a ofițerului Pîrvulescu Marin, în acțiunea

de represiune desfășurată împotriva lui Ursu Gheorghe Emil, care nu au fost avute în vedere la dispunerea soluțiilor de neurmărire, reprezintă împrejurări noi, necunoscute organului de urmarire penală.

Așadar, în raport de toate aspectele menționate, se poate concluziona că ancheta referitoare la săvârșirea infracțiunilor contra păcii și omenirii pentru care s-au dispus soluțiile de neurmărire (incriminate în Noul Cod penal în Titlul XII – Infracțiuni de genocid contra umanității și de război) este una deficitară și incompletă, nu este una conform dreptului intern și normelor convenționale menționate și nu este aptă să susțină împrejurările reținute ca temei pentru soluțiile dispuse.

Or, o cunoaștere incompletă, bazată pe constatări vagi și discutabile, pe simple presupuneri și pe convingeri subiective, nu poate fi reținută ca un mod capabil să ducă la aflarea adevărului.

Scopul procesului penal trebuie realizat în așa fel încât să armonizeze interesul apărării sociale cu interesele individului, în raport de care nicio persoană nevinovată să nu fie pedepsită și, în egală măsură, nicio persoană vinovată de săvârșirea unei infracțiuni să nu scape de rigorile legii penale.

Așa fiind, pentru toate considerentele ce preced, în vederea înlăturării tuturor aspectelor de nelegalitate constatate, dar și pentru a se realiza o anchetăaptă să răspundă principiilor și exigențelor dezvoltate de jurisprudența CEDO, care să fie completă, imparțială și aprofundată, cu identificarea și valorificarea elementelor probatorii care pot conduce la lămurirea cauzei sub toate aspectele, urmează a se dispune infirmarea ordonanțelor nr. 1304/P/2008 și 1043/P/2010 în privința soluțiilor de neîncepere a urmăririi penale pentru infracțiunile contra păcii și omenirii și redeschiderea urmăririi penale referitoare la aceste infracțiuni.

Cum din datele și probele existente în cauză rezultă indicii rezonabile de săvârșire a acestor infracțiuni de către un militar, respectiv ofițerul de securitate

Pîrvulescu Marin, fără a se înțelege că ancheta se va limita numai la această persoană, competența de desfășurare a urmăririi penale revine Parchetului Militar de pe lângă Curtea Militară de Apel București, iar competența privind confirmarea redeschiderii urmăririi penale revine judecătorului de cameră preliminară căreia i-ar reveni, potrivit legii, competența să judece cauza în primă instanță, respectiv Curții Militare de Apel București.

Pe cale de consecință, se va dispune și infirmarea rezoluției nr. 179/P/2012 din dosarul cu același număr al Parchetului de pe lângă Tribunalul Militar București, întrucât a fost dată ca urmare a interpretării și aplicării greșite a legii realizate prin ordonanța nr. 1043/P/2010, dosarul menționat fiind format ca urmare a disjungerii și declinării competenței dispuse prin această ordonanță.

În cauză, nu putea fi invocată incidența dispozițiilor art. 278¹ alin. 11 din Codul de procedură penală, referitoare la autoritatea de lucru judecat, întrucât soluția de neurmărire dispusă prin rezoluția nr. 179/P/2012, nu a vizat o persoană determinată, pentru a se subsuma cerintelor normei legale citate, și s-a dispus pentru o altă infracțiune decât cea vizată de redeschiderea urmăririi penale.

Pentru motivele expuse mai sus vor fi infirmate soluțiile de netrimiteră în judecată dispuse prin ordonanțele nr. 1304/P/2008 și 1043/P/2010 ale Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția de urmărire penală și criminalistică cu privire la săvârșirea infracțiunilor prev. de art. 356, art. 357, art. 358, art. 359, 360 și art. 361 din Codul penal anterior. Totodată, va fi infirmată și soluția de netrimiteră în judecată dispusă prin rezoluția nr. 179/P/2012 a Parchetului de pe lângă Tribunalul București cu privire la săvârșirea infracțiunii prev. de art. 174, 175 lit. a din Codul penal anterior.

Chiar dacă în cauzele analizate nu se dispusese, conform art. 228 din Codul de procedură penală anterior, începerea formală a urmăririi penale, actele

de cercetare efectuate, prin întinderea, complexitatea și caracterul lor în personam, trebuie privite ca veritabile acte ale unui „proces penal” astfel cum această noțiune este în mod autonom înțeleasă în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

Prin urmare, apreciem că sunt incidente dispozițiile art. 335 alin. 1 și 4 din Codul de procedură penală, care, potrivit art. 20 din Constituția României, trebuie interpretate prin raportare la prevederile Convenției Europene a Drepturilor Omului. În această interpretare, dispoziția de redeschidere a cercetărilor are, în cauză, semnificația redeschiderii procesului penal și, ca atare, se subsumează rațiunii pentru care noul Cod de procedură penală instituie controlul judecătoresc asupra redeschiderii urmăririi penale.

Având în vedere prevederile art. 39 lit. a) și ale art. 56 din Codul de procedură penală efectuarea urmăririi penale va fi efectuată de procurorii din cadrul Parchetului Militar de pe lângă Curtea Militară de Apel București.

În temeiul art. 335 alin. 1 Cod procedură penală și art. 64 alin. 3 din Legea nr. 304/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare,

În temeiul art. 335 alin. 4 Cod procedură penală,

DISPUN:

1. Infirmarea soluțiilor de netrimitere în judecată dispuse prin ordonanțele nr. 1304/P/2008 și 1043/P/2010 ale Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casatie și Justiție – Secția de urmărire penală și criminalistică, cu privire la săvârșirea infracțiunilor prev. de art. 356, art. 357, art. 358, art. 359, art. 360 și art. 361 din Codul penal anterior și redeschiderea cercetărilor în aceste cauze.

2. Infirmarea soluției de netrimiteră în judecată dispusă prin rezoluția nr. 179/P/2012 a Parchetului de pe lângă Tribunalul București cu privire la săvârșirea infracțiunii prev. de art. 174, 175 lit. a din Codul penal anterior și redeschiderea cercetărilor în această cauză.

3. Redeschiderea se supune de îndată confirmării judecătorului de cameră preliminară din cadrul Curții Militare de Apel București, căruia i se trimit ordonanța, împreună cu dosarele care au stat la baza emiterii ei.

PROCUROR GENERAL

TIBERIU-MIHAIL NITU

